

Velja po pošti:
za celo leto naprej . K 25.—
za pol leta 13.—
za četrt 6.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo ololetno . 28.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnistvu:
za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več kot trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Bokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

O položaju.

Ljubljana, 3. novembra 1909.

Uradni brzojav javlja, da so dobile cesarjevo sankcijo jezikovne postave, ki so jih sprejeli nižje-avstrijski, gornje-avstrijski, solnograški in predarlski deželni zbor.

Bienertth še vedno ni opustil svojega načrta, da se prične pogajati s Čehi in Nemci zaradi češkega deželnega zbora. Pogajanja prične že prihodnji teden. Konferenca bodo imele značaj predposvetovalni. Izključeno ni, da posreduje Glabinški. Čehi odločno naglašajo, da pred nemško obstrukcijo ne odnehajo. Če se ne doseže sporazumjenje, se državni zbor sploh ne skliče.

Prvotno so nameravali sklicati sejo parlamentarne komisije za danes. Zdaj so sklenili, da se skliče pozneje. Korespondenca »Centrum« poroča, da se brezdvoybe sklone, da se »Unija« ne udeleži nobenih pogajanj z Bienertthom. Baje hočejo prevzeti posredovanje krščanski socialci, ki niso zavzeti za uradniško ministrstvo. Krščanski socialci bi namreč radi za vsako ceno rešili Bienerttha.

Na Češkem se vrše shodi, na katerih se protestira zaradi sankcioniranja. »Den« je bil zaplenjen, ker je objavil govor posl. Mastalke, ki je obsegal nekaj izvajanj proti kroni. Okrajni odbori in občinski zastopi na Češkem nameravajo vprizoriti velike proteste proti sankciji šolskih postav. Praški občinski svet namerava odpraviti dvojezično uradovanje.

»Zeit« poroča, da namerava Schreiner odstopiti, ker so nemške stranke same nevoljne nanj. Nemci se celo boje, da odpravijo nemško krajansko ministrstvo, kakor sploh vsa krajanska ministrstva razven gališkega.

Brzjavno je včeraj povabil dr. Pat-tai na Dunaj za danes člane ustavnega, legitimacijskega, davčnega, uimskega in odseka za poslovniki, da se odseki konstituirajo. Nadalje bodo zborovali odseki za razbremenitev zemljišč, justični, železniški, gospodarski in socialno - politična komisija. Polovica vseh poslancev ostane v zbornici. Justični odsek je sklican 4. t. meseca.

V Pragi se vrši danes manifestacijski shod vseh čeških poslancev s Češkega, Moravskega in iz Šlezije z ozirom na sankcijo deželnih jezikovnih postav. Shod bo strogo zaupen. Pečal se bo s taktičnimi vprašanji.

»Slovanska korespondenca« poroča, da je vzbudilo pozornost, ker se ni dr.

Brafu pridržala služba, kakor je bilo dosedaj običajno pri vseh osebah, ki so bile z uradniških mest imenovane za ministre. Braf se poda na daljše potovanje v Italijo.

»Vindensky Dennik« piše z ozirom na sankcijo jezikovnih postav:

»Stališče češke delegacije nasproti Bienertthu je dano, če bo poizkušal po ovinku češkega deželnega zbora omogočiti delomožnost državnega zbora. Češka politika je sicer napravila pod Badenijem mnogo usodepolnih napak, a ne verujemo, da napravi zdaj napako, in se pogaja s tisto vlado ali tistim vladnim šefom, ki ji je iztrgal kos narodne pravice iz žrela. Baron Bienertth mora ostati češki politiki mož, s katerim se ne razpravlja.«

Včeraj smo že naglašali, da nemško časopisje ni nič kaj posebno veselo svoje sedanje zmage. Tudi vladno ne. Medtem, ko se zavzema n. pr. sobotna »Zeit« za sedanjo vlado, objavlja v svoji prilogi karikaturu, na kateri sta naslikana vojni minister Schönaich in Bilinski z zavezanim očesom. Schönaich se norčuje iz Bilinskega, češ, da ob srbski aferi ni nihče drugi dobil bunke, kakor on. Še huje se norčuje iz Bienertthove vlade neki drugi humoristični list. Objavlja podobo, ki kaže grobne spomenike vlad Becka, Gautscha in Körberja. Z vencem v roki je naslikan Bienertth, ki se pride poklonit s celim kabinetom manom prejšnjih vlad. Bienertth globoko vzdihne: »Še živim, a kako življenje!«

Avstrijske politike skrbi tudi carjevo potovanje v Italijo. Boje se, da se ustvari rusko - srbsko - italijansko - francosko-angleška zveza proti Avstriji in Nemčiji. Nekaj listov je priporočalo Aerenthalu, naj sklene zvezo z Japonsko. Bienertth bi seveda tudi to nič ne pomagalo . . .

Slovansko pismo.

Namesto antisemitizma — antislavizem. — Prevelika skrb Mažarov za omiko Slovakov. — Pruska nasilstva. — Poljski dobrotnik in ruska dobrotnica. — Kmečke zadruge na Srbskem.

Vnema, s katero podpirajo židje in ves židovski tisk — piše brnski katoliški »Hlas« — strastne napade nemških nacionalcev in krščanskih socialcev na češko narodnost na Spodnjem Avstrijskem, je lahko umljiva za tistega, ki opazuje, kako je izginil iz vrst krščanskih socialcev antisemitizem od tiste dobe, kar so začeli ščuvati zoper Čehe ter tako izpremenili svoj antisemitizem v antislavizem. Židje zdaj lažje dihaajo, ko se za nje antisemiti nič ne brigajo, ker imajo polne roke dela z agitacijo zoper Čehe. Zavoljo tega so

židje nemškim antisemitom hvaležni in se veselijo, da nemški krščanski socialci grejo zdaj z »židovskimi hlapci« v eni vrsti. Da, nemški krščanski socialci so si osvojili že vse slabe lastnosti nemških liberalcev in to navdušuje žide, ki so itak bili vedno zoper Slovane. Drugo vprašanje je, kako se bode nemškim antisemitom v družbi z »židovskimi hlapci« godilo. Odgovor je lahek; njihovo življenje bode pokončala ista bolezen, ki je pokončala življenje nemških liberalcev, ali, kakor se na Dunaju glasi njih oficijelni naslov »židovskih hlapcev«. Dunajski antisemitje niti ne opazujejo, kako sami delajo za židovske liberalce in brezverske nacionalce. Svoja dosedanja načela, zlasti pa krščanska načela, nemški »krščanski socialci« proče mečejo eno za drugim. Danes je antislavizem njih edini program. To je program nekrščanski, ker je naperjen zoper kristjane, in to dobre kristjane. Slovani so vsaj boljši kristjani, nego Nemci s svojim »Proč od Rima!« Za udejstvovanje nekrščanskega programa ni treba krščansko-socialne stranke. Ravno zbog tega si kopljejo nemški krščanski socialci svoj grob po svojem antislavizmu. Židovski liberalci in nemškonalacionalni brezverci bodo njihovi dediči.

Sami Mažari se že radi tega pohujšujejo, da gospodje Košutovci v mažarskih krajih ljudsko šolo popolnoma zamenjajo in v slovaških krajih ustanavljajo eno državno mažarsko šolo za drugo, dočim v čisto mažarskih krajih tisoči otrok ne morejo obiskovati šole, ker ni učiteljev in šol. Pred kratkim je prišlo na dan, da v Miškolci nekoliko sto mažarskih otrok nima šole. Sedaj so slovaški listi zopet objavili škandalozno vest, da v čisto mažarskem Kečkemetu 3600 za šolo godnih otrok radi pomanjkanja šol raste kakor hrast v gozdu. In mažarski politiki na le-ta vnebovpijo način širijo kulturo med svojim lastnim mažarskim narodom, trudijo se širiti kulturo med Slovaki! Preteklo leto ni hodilo na Ogrskem 650.000 otrok v šolo, ker ni bilo šol. Samo v mažarskih krajih manjka več nego 4000 ljudskih šol.

Nedavno je bil iz Prusije izgnan poljski delavec Kosina z družino vred, četudi je bil miren mož ter je delal v veliko zadovoljnost svojega nemškega delodajalca. Pred izgonom je bila cel dan vsa njegova družina zatvorjena v zaporu, navzlic temu, da je bila žena Kosine, ki je pred tremi tedni porodila, še bolna. Delodajalec Kosine, Nemec, se je zamenjaval izgon prepričati; najbolj zanimivo pri celi zadevi je to, da pri nobenem uradu niso vedeli

delodajalcu povedati, zakaj je bil pravzaprav Kosina izgnan. — V Dortmundu na Vestfalskem so sodniji in tudi zdravniki spoznali nekega policijskega uradnika Wentzla za umobolnega in zato so ga vpokojili. Le-ta uradnik je pa dolga leta nadzoroval »poljsko gibanje« v dortmundskem okraju in vsled njegove ovadbe je bilo mnogo Poljakov obsojenih k denarni globi ali pa k zaporu. Dokler je ta uradnik preganjal samo Poljake, je bilo vse v redu. Ko je pa preganjal Nemce, proglasili so ga za umobolnega ter ga odstranili. — V Verne pod Langendreerom na Vestfalskem si je tamošnje društvo poljskih delavcev nabavilo bandero s podobo Matere božje čenstohovske in z napisom »Kraljica poljske krone, prosi za nas!« To bandero, ki je bilo v cerkvi blagoslovljeno, je tamošnja policija smatrala kot »ščuvalno in agitacijsko sredstvo za narodno-poljske težnje« ter ga je prepovedala javno rabiti.

Nedavno v Odesi umrl Poljak Konstanty Wolodkowicz je v oporoki daroval velik del svojega premoženja — 378 tisoč rubljev — v dobrodelne in prosvetne namene. Kakor »Dzienik Kijowski« poroča, bo de od te vsote dobila akademija umetnosti v Krakovu za vzdrževanje poljskega znanstvenega oddelka v Rimu 8000 rubljev, Ivovsko vseučilišče za štipendij Wolodkowicza za dijake ruske narodnosti, ki so rojeni v Galiciji, za daljšje študije 36.000 rubljev, katoliško zavetišče v Odesi 25.000 rubljev, katoliško dobrodelno društvo v Odesi 120.000 rubljev, katoliške cerkve v Odesi 70.000 rubljev, glasbeno društvo v Varšavi 10.000 rubljev, podolsko kmetijsko društvo v Viniev 20.000 rubljev. — Te dni je umrla v Peterburgu vdova po veletrgovcu z briljanti A. D. Ivanova, ki je tudi skoraj vse svoje ogromno premoženje darovala v prosvetne in dobrodelne namene. Največji del — eden milijon štiristo tisoč rubljev — dobi peterburško trgovsko društvo. Od te svote bode se 400.000 rubljev izdalo za ustanovitev vzornega zavetišča za onemogle ženske, spadajoče k trgovskemu stanu v Peterburgu in za učni zavod, v katerem se bodo vzgajali otroci revnih trgovcev. Od obresti ostale svote — enega milijona rubljev — bode se omenjeno zavetišče in učni zavod vzdrževal. Razun tega je dobrotnica določila 440.000 rubljev za ustanovitev in vzdrževanje kmetijskega in obrtnijskega učilišča v romanovo-borisoglibskem okraju. Društvo trgovskih pomočnikov in postrežčkov je dobilo 50.000 rubljev, jaroaslavsko dobrodelno društvo pa 25.000 rubljev. Enako svoto je dobilo tudi društvo ruskih zdravnikov. Vse bri-

LISTEK.

Onkraj Gorjancev.

(Dalie.)

Nedaleč od vasi Žuniči je nek mlin in pri mlinu čoln, ki vozi čez Kolpo. Tu smo se prepeljali čez vodo na hrvaško stran in potem smo šli peš dalje po silno slabih potih, dokler nismo prišli na veliko cesto, ki pelje iz Karlovca v Reko in potem po tej cesti dalje do župnije Prilisce. Ko smo šli od Kolpe, sem zapazil, da se pred nami zviija nekaj velikega in belega med grmovjem. Stopamo hitreje in kmalu dojdemo tri Hrvatice, neko staro žensko in dvoje malih dekletec. Vse tri so imele na glavi velikanske bele zavitke, tako da sta dekletci izgledali od daleč skoraj kakor ogromni beli gobi. Telesci sta se popolnoma skrili pod ogromnimi zavitki. Vprašal sem žensko, od kod gredo in mi je odgovorila, da od nekega shoda ali božje poti, a nisem dobro razumel od kje. Na enak način so se dobro založile s popotno prtljago za tako malo časa. Uboge glave, ki so nosile toliko na sebi. Menda spada k narodni šegi, da se vzame tudi ako se gre malo za nekaj dni na pot vse svoje imetje sabo. Spustil sem se z materjo v pogo-

vor, razumela sva se brez posebne težave, dasiravno sem jaz govoril slovensko ona pa svoje hrvaško narečje. Bila je jako zgovorna in mi je z vso prijaznostjo pojasnjevala, karkoli sem jo vprašal. Samo, ko sem je vprašal, čemu jemljejo tako ogromne cule seboj na pot, mi ni mogla dati nobenega pravega odgovora: Tako se nosi, ker je taka navada. — Drugega pojasnila nisem mogel dobiti.

Med Slovenci tostran Kolpe in Hrvati onostran je narodopisna razlika majhna. Slovanske narode je razdelila zgodovina, politika, kulturni uplivi itd. Prvotno se prehajala posamezna slovanska plemena stopnjema in skoraj neopažena drug v drugega. Med Čehi in Poljaki, Poljaki in Rusi, Slovenci in Hrvati, Hrvati in Srbi, Srbi in Bulgari, tudi Čehi in Slovenci itd. ni bilo začetkom nobene ostre meje, ampak eno plemo se je polagoma zlivalo in prehajalo v drugega. Šele ko so se na posameznih točkah slovanskega sveta začele vstanavljati velike politične skupine — države, pričniali so tudi nastajati posamezni slovanski narodi. Ime »narod« je pomenilo skupino vseh plemen, ki so se zlila v eno državo. Plemena, ki so prišla pod vladno kijevskih ruskih knezov, so se ulila v en narod »ruski«, plemena, iz katerih je Boleslav Hrabri sestavil poljsko državo, so tvorila narod »poljski« itd. Ako bi, recimo, Moravska ostala trajno

združena s poljsko državo, bi sedanji Moravci rekli, da so del poljskega naroda, posluževali bi se poljskega pismenega jezika, dasiravno bi ostali isti ljudje kot so sedaj in govorili med sabo isto narečje, samo politično prepričanje bi imeli drugo. Ako bi hrvaško plemo pridružilo k svoji vlasti, recimo, tudj ves svet do Gorjancev ali še dalje, bi ti ljudje seveda ostali isti kot so sedaj, toda prištevali bi se hrvaškemu narodu in bi se reklo, da govore hrvaško narečje. Ako bi pa obratno takozvanj Kajkavci ne prišli pod hrvaško državo, ampak stopili v politično zvezo z drugimi slovanskimi deželami, bi jih sedaj smatrali za podnarečje slovensko.

Seveda so pozneje posamezne slovanske države prišle pod različne kulturne vplive, zgodovina je različno nanje delovala, tudi zemljepisna veda je povzročila svoje, da je kulturna razlika med posameznimi Slovany postajala vedno večja. Toda prvi vzrok, da so se Slovani razdelili na gotovo število narodov, je bila politika in ne jezik niti kultura. Stari in še vedno nedognani preprič koliko je slovanskih narodov in kako daleč se raztezajo posamezni narodi in kje je med njimi meja, se ne bo nikdar dal dognati teoretičnim potom, ampak samo s praktičnim delovanjem. Kajkavci so Hrvati zato, ker je bilo hrvaško plemo tako silno, da jih je podse spravilo, Belokranjci so Slovenci,

zato ker jih hrvaški vladarji niso podvrgli. Kolpa je meja med slovenskim in med hrvaškim narodom zato, ker je meja med kranjsko deželo in med hrvaškim kraljestvom.

Ko sem prekoračil Kolpo, nisem imel zavesti, da sem prišel med drug bratski narod slovanski, ampak, da sem prekoračil mejo druge politične skupine slovanskih plemen. Narodopisno pač ni večja razlika med prebivalci to in onstran Kolpe, kakor n. pr. med prebivalci to in onstran Gorjancev. Seveda če odštejemo uplive katere je tekom časa imela šola, politična uprava, cerkev itd. Truditi se moramo, da s smotrenim delovanjem popravimo, kar je tekom vekov med Slovany pokvarila politika in to ne s teoretičnimi razpravami, ampak s praktičnim delom. Kolpa ni meja dveh narodov, ampak dveh političnih skupin. Postavimo mostove čez Kolpo, združimo se v enotnem delovanju in polagoma se bomo združili tudi narodno. Tako smo toraj šli delat most, alj vsaj brv čez Kolpo, kolikor je meni znano prve te vrste. Šli smo namreč na Hrvaško vstanavljat izobraževalno društvo, po pravilih naše krščanske socialne zveze.

Nekaj časa smo šli toraj od Kolpe med grmovjem po jako slabih poti, ki je bila bolj podobna kozji stezi. Kmalu pa smo prišli na veliko cesto ki drži iz Kar-

ljante in dragocenosti je rajnica ukazala prodati ter denar se bode porabil v olepšavo cerkva. Izvrševalci oporoke so odločniki peterburškega trgovskega društva, vsak izmed njih bode dobil za delo in stroške, ki jih bodo imeli z izvrševanjem oporok, 31.000 rubljev.

× × ×

Pred kratkim se je vršil 14. letni občni zbor zveze srbskih kmečkih zadrug. Četudi se srbska vlada premalo za srbsko zadružništvo briga in celo po mačehovsko ž njim ravna (lani je n. pr. zveza izgubila osvoboditev carine za uvoz kmetijskih strojev ter pravico do poštne pristojbine pošiljatev), vendar srbsko kmečko zadružništvo zelo lepo napreduje. H koncu zadnjega upravnega leta je bilo na Srbskem 895 kmečkih zadrug. Dve tretjini od tega števila so kreditna društva. Za tem je bilo največ (154) zadrug za nabavo kmečkih potrebščin, strojev itd. Le-te zadruge so navadno podružnice kreditnih društev. Zadruga za nakup krme in drugih reči za živino je bilo 38. Razun tega so tri vinarske in 11 mlekarških zadrug; 16 zadrug za skupno prodajo poljedelskih pridelkov in 55 za vzajemno pomoč. Skupno število zadružnikov znaša 27.942, tako da povprečno na eno zadrugo pride 48 zadružnikov. Kakor se vidi, je srbsko zadružništvo še zelo majhno; ta okolnost se da razjasniti s pretiranim partikularizmom srbskega naroda. V zadnjem upravnem letu je pristopilo 50 odstotkov novih zadružnikov. Kar se stanu posameznih zadružnikov tiče, ogromna večina izmed njih (93 odstotkov) so kmetje. Zanimivo je, da po absolutnem številu takoj za kmeti pride skupina zdravnikov, profesorjev in dr. Teh je bilo 633 (v l. 1907. samo 265). Nagli prirastek le-te skupine zadružnikov se razjasni s tem, da se je lani v Belgradu ustanovila »Glavna živinorejska zadruga« s 746 zadružniki, od katerih večji del spada k uradniškemu, trgovskemu in obrtniškemu stanu. Za notranje delo v zadrugah na deželi je važno, da je pri zvezi 397 učiteljev in 268 svečnikov.

Fr. Št.

Znanost in umetnost.

* **Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba** priredi v soboto, dne 6. novembra 1909, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani koncert pod vodstvom zborovodje gospoda Antona Andela. Sodelujejo: Gospod Ernesto vitez Cammarota, operni pevec, moški in ženski zbor »Kola« (90 članov) in orkester »Slovenske Filharmonije« pod vodstvom kapelnika gospoda Vlasta Talicha. Vzpored: 1. Srečko Albini: Overtura k operi »Tomislav«. Izvaja orkester »Slovenske Filharmonije« pod vodstvom g. V. Talicha. 2. Ivan pl. Zajc: »Crnogorac Crnogorki«. Moški bor. 3. Vatroslav pl. Lisinski: »Zbor Hrvatice« iz opere »Porin« (drugo dejanje, prvi prizor). Izvaja ženski zbor s spremljevanjem klavirja. 4. a) Vekoslav Rosenberg-Ružič: »Biser suze«. b) Josip Hatze: »Da sam bogat!« Pesmi za tenor s spremljevanjem klavirja. Pole pravi član »Kola« g. Ernesto vitez Cammarota, na klavir spremlja g. A. Andel. 5. Narodne pesmi iz hrvatskih pokrajin za mešan zbor: a) »Oj jesenske duge noči...«. b) »Zašto mučiš, draga...«. c) »Sva se gora listom sasta...«. d) »Oj Korano!«. e) »Oj djevojko, dušo moja!«. f) »Ah, je li gdje koja još ljubav ko moja?«. g) Igra kolo. Pesme pod a, b, c, d, e, f harmoniziral in za koncert priredil g. Anton Andel, pesem pod g. g. Ivan pl. Zajc. 6. Vilko Novak: »Bj mirna noć...«. Moški zbor z bariton-solom (g. Ivša Spudić). 7. Josip Hatze: »Noć na Uni«. Balada za mešan

zbor in tenorsolo (g. Ernesto vitez Cammarota) s spremljevanjem orkestra. 8. Iv. pl. Zajc: »More«. Glasbena slika za moški zbor s spremljevanjem orkestra. — Vse skladbe vzporeda so izvirne hrvatske! — Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Cene prostorov: Sedeži po 5, 4, 3 in 2 kroni, stojišča po 1 K 60 h, za dijake po 60 h se dobivajo pri gospe Češarkovi v Šelenburgovi ulici in na večer koncerta pri blaginji. Besedilo s podatki o skladateljih in »Kolu« brezplačno istotam. — Po koncertu v dvorani prosta zabava, pri kateri svira »Slovenska Filharmonija«. Vstopnice za koncert večinoma tudi za prosto zabavo, brez njih 1 krona vstopnine.

Dnevne novice.

+ **Novi naklepi proti Slovincem.** Prihodnji mesec se sestanejo v Celovcu nemški narodni sveti iz Štajerske, Kranjske in Koroške, da sklepajo o sredstvih proti Slovincem ob južnih jezikovnih mejah. Na posvetovanje pridejo tudi državni poslanci in ministri.

+ **Oražno pivo deluje.** Liberalna stranka je stopila zadnji čas v znamenje Oražna. Mož, ki v slovenski javnosti uživa samo pomilovanje in za katerega bi bilo boljše, da bi se skril v tak kotiček, da bi ga niti sonce ne našlo, se je v Gradcu pred par Mazelletovimi hlapci napihoval, da mora deželni glavar pl. Šuklje svoj mandat odložiti! Kakšna mora biti politična morala stranke, ki pošilja v boj zoper deželnega glavarja človeka, ki ga povsod drugod niti pol dne v organizaciji ne bi trpeli? Septembra lanskega leta je s širokimi ustmi podil iz dežele zadnjega Nemca, tisti, ki so s kamnom šli na ulico, so bili razvneti po njegovih besedah, v dežel. zboru je baronu Schwarzu v znamenje svoje mučniške nature kazal krvavo manšeto in rjul kakor da bi moralo vseh Nemcev in vlade, če ne celega sveta, v par minutah konec biti. Ne dolgo za tem pa je mož, ki je bil Slovenstvo rešil nemških kremljev, svojo pivovarno z velikim profitom prodal Nemcem, živi zdaj od nemške rente in letos ni baronu Schwarzu kazal rdečih manšet, marveč je tiho sedel v zatišju in svojo narodnost tiščal v žepu. Take vrste politik pa zdaj brzojavlja nemškim listom, da je v Gradcu zahteval, da pl. Šuklje, kranjski deželni glavar, ki mu kak Oražen niti jermenov pri črevljih ni vreden zavezati, odstopi! Še živina se mora krotovati, če to sliši.

+ **Slovenski občinski zastopi,** ki bo ste meseca listopada delali proračune za leto 1910., blagovolite se spomniti našega narodno - obrambnega sklada s kakim doneskom. Posnemajte nemške občine, ki po vrsti druga za drugo podpisujejo doneske za Roseggerjev sklad.

+ **Nemški kmetje in delavci za Schulverein.** Nemški časopisi s ponosom beležijo, da je pri podružnicah njihovega Schuveraina do polovice kmečkega in delavskega ljudstva. Naj bi bilo tako razmerje tudi pri našem novem narodno-obrambnem društvu!

+ **Naši denarni zavodi** ne pozabite našega narodno - obrambnega sklada. Danes je prišla murna prošnja iz Koroške.

+ **Zgradba ličke železnice** je gotova stvar. Zgradbo prično prihodnje leto, dasi Mažari ne žele te železnice. Skupno vojno ministristvo odločno zahteva zgradbo iz strateških razlogov. Gradili bodo najprej progo Ogulin-Vrhovine-Gospič-Knin.

+ **Od državne železnice.** Cesar je podelil Leopoldov red Avgustu pl. Ruffu, dvornemu svetniku in ravnatelju državnih železnic v Trstu povodom vpokojenja. Imenovani so: vladni svetnik A. Galambos za dvornega svetnika in ravnatelja

državnih železnic v Trstu; Kordin Josip (rod. Ljubljanc), nadzornik generalne inspekcije državnih železnic, za vladnega svetnika in podravnatelja državnih železnic v Trstu; dr. Foregger Alfonz iz Beljaka za podnačelnika pri komercialnem oddelku žel. ravnateljstva v Trstu; Schmidt Hermann, stavbni komisar v Trstu, za podnačelnika c. kr. žel. vzdrževalne komisije na Jesenicah. Premeščen je nadinspektor Rudolf Schmidt iz Trsta k severni zapadni železnici.

+ **»Narodna vojska« na Hrvaškem.** Rosegger tudi pri Hrvatih ni ostal brez vpliva. Sprožila se je misel, da naj se odzove 1000 Hrvatov, ki vsako leto dajo ali med svojci naberbo po 100 K za istrsko družbo sv. Cirila in Metoda. To naj bi bila hrvaška narodna vojska; vsak član te vojske naj bi dobil od družbe poseben znak. Odzvalo se je že mnogo rodoljubnih Hrvatov.

— **Za čast slovenskega jezika.** Iz Mirne se nam piše: Odkar se je gradila železnica, opažamo, da se je posebno pričela šopiriti nemščina po Mirni. Že pred železnico se je, žalibog, marsikateri Mirenčan rad pobahal s kakšno popačeno nemško besedo. Da, celo obrtniki imajo v popolnoma slovenskem kraju — čujte in strmite! — popolnoma nemške napise, n. pr. Johann Vidgoj, Reitz, Johann Schmolz, da, celo naš Schuller, ki je drugače vrla in blaga duša! O Johannu Schmolzu ne govorimo, ker ga vsakdo pozna ter nam je sploh premalenkosten. Svetu pa moramo omeniti posebno Marina Matija, sedlarja in posestnika stare šole. Ta človek je bil par let v Celju, Gradcu in morda še kje drugod. Slišalo se je večkrat, da je sina grofa Barbota pozdravljal na cesti: »Heil und Sieg!« — Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujevi peti! — Nad vse čudno se pa obnaša naš Bogomir Malenšek. Skrajno naduti sovražnik nas Slovencev — železniško podjetniško osebo — je prigovorilo, da je ta človek prišel k nam, ker zagrizeni nacionalci niso hoteli hoditi v slovenske gostilne. Nazadnje so se skregali z njim, se tožarili ter ga pripravili skoro na beraško palico. Slovenci nismo hoteli zahajati v nemško »kantino«, Nemci tudi ne, in tako je Malenšek živel le od dobrih ljudi. Končno se mu je posrečilo, da je dobil v našem grajsko gostilno na Fužini tik Mirne. Blaga Planinšek in Schullerjev Alojzij sta mu toliko posodila, da je kupil najpotrebnejše. Prav tako, da tuji vsaj spoznajo, da smo Slovenci usmiljenih src. — Komaj se je malo opomogel, že je pokazal rožičke. Oče — Gottfried Malenschegg — sin zavédnega slovenskega nadučitelja neke na Spodnjem Štajerskem, je letos poslal edinega sina Božidarja v Spodnjo Šiško v — Schulvereinsko šolo. Doma imamo štiri-razredno šolo, kjer se tudi blažena nemščina poučuje, a to mu ni dovolj. Ako ga noče imeti doma, naj bi ga poslal vsaj v slovensko šolo! Mirenčani hočejo pokazati, da so Slovenci!

— **»V nebo vplioč pravni škandal v Novem mestu«**, pod tem imenom prinaša »Slovenski Narod« 27. t. m. članek, s katerim hoče dati na zatožno klop g. glavarja barona Rechbacha; g. praktikanta Golija, g. župana Zurca, »Dolenjske Novice« itd., češ, da so po nedolžnem obsojili nekega mladega uzmoviča. »Slovenski Narod« je v polni doslednosti svoje notorične lažljivosti objavil tudi ta dopis in se nasedel izjavam ženice, ki je bila že sama kaznovana radi tatvine. Ne radi »Narodovega« blebetanja, ampak ker se o stvari piše že tudi v nemškem časopisu (n. pr. »Arbeiterzeitung«), objavljamo dejstva o tej sodbi. Ivan Rakoše, star devet let, se nahaja v preskrbi pri g. županu Zurcu. Matj mu je umrla, oče je zaprt v

Gradiški. Otrok je slabo vzgojen, a do brega srca. Tega je dobil v svojo šolo 11 let stari Ivan Stritar, v preskrbi pri svoji stari materi, svoje stariše ima v Ameriki. Le-ta trpi na kleptomaniji. Kaznovan je bil že lansko leto, ker je ukradel pri Tucheu v Novem mestu iz Ciril - Metodovega nabiralnika okrog 80 K. Tudi za letošnjo zimo se je hotel preskrbeti. Dobil je zato Rakošeta, češ, »pri Štemburju je denar«. Rakoše mu je takoj postregel. Vzel je Štemburju okrog 150 K. Tudi za letošnjo zimo se je hotel preskrbeti. Dobil je Stritarju. Stritar dobi svoje tovariše in jih pelje v gostilno. Tu plača sam zanje 6 K in se pobaha v gostilni: »Se za eno kravo imam v varžet«. Prevelika korajža ga je izdala. Ko ga čez nekaj časa ujamejo, dobe pri njem le še 34 K. Kam je drugo delal, se ne ve; sodi se, a dokazati se ne more. Orožništvo je začelo takoj vso zadevo preiskovati. Zapisnik je prišel napravit orožnik v šolo vpricho g. Zurca kot šmihelskega župana in šolskega predsednika. Dasiravno je Stritar vedno tajil, se lagal, dvakrat neenako povedal, je orožnik izvanredno mirno in tiho postopal, zlasti ker je bil v sobi zraven pisarne, kjer se je vršila poizvedba, pouk, in je pisar na po samih vratih ločena od šolske sobe. Ker ni maral Stritar vsega obstati, ker so se morale vršiti še nadaljne preiskave, ker se je bilo bati, da Stritar podkupi druge, ga je dalo županstvo pod nadzorstvom stražnika toliko časa zapreti v občinski zapor, da so se preiskave izvršile. V teh urah je bil z vsem dobro preskrbljen. Po dobljenih dokazih je bil Stritar obsojen od okrajnega glavarstva v 14 dni zopora. To je dejstvo. Iz tega je napravil »Narod« cel roman in upamo, da v novem novomeškem »Narodnem domu« kmalu tudi uprizore dramo: »Štembur na gavgah«, ker tak konec si želi »Narod« iz te sodbe. Ako bi »Narodu« na vse laži tega članka odgovarjali, napolnimo samo z odgovorom »Slovenca« celega tedna. V zabavo našim bralcem par rožic lažnjivega kljukca: »Ko pride Stritar v šolsko pisarno, zavpije Zurc takoj nad njim: »Matj so se že udali, da si ji ti izročil 40 goldinarjev ti se pa lažeš. (Logika »Narodovega« romanopisca: kako morem komu reči, da se laže, dokler on še niti ne spregovori ne.) Če ne boš prec resnico povedal, ti bomo na mestu glavo odsekali!« In res potegne orožnik sabljo, toda le na pol, kakor bi hotel Zurčevo grožnjo podpreti. Ker je deček trdil, da stari materi ni nobenega denarja izročil, ga je začel Zurc klofutati in mikastiti, orožnik pa ga je sunil z nog v hrbet. Tako »Narod«. Toda v celem razredu poleg pisarne ni nihče slišal nobenega upitja, dasi je vladala v sobi grobna tišina ravno radi Stritarja. »Narod« izgovarja Stritarja, češ, da je bilo vse le iz otročje neumnosti storjeno. Ali je bila to njegova prva, ali morda njegova zadnja tatvina? Nedeljo pred nastopom kazni je bila v Šmihelu velika cerkvena slovesnost. V soboto pred to nedeljo je bil Stritar pri spovedi. Toda v nedeljo, takoj drugi dan po spovedi, je že zopet skušal kra- sti in sicer po cerkvi in krog cerkve. Posebno je ljubil žep. Zupančič Marija ga je zagrabil, ko ji je držal roko ravno v krilnem žepu. Takih dokazov je še več. Prišel je Stitar že tako daleč, da je znal že tatinske »regelce«. Tako je n. pr. druge učil, da naj se rinejo po cerkvi ob zidu, in kedar sežejo v žep kakemu, morajo obenem mu stopiti na nogo. Popolnoma pravilno! Pri vsej svoji slabosti je imel pa vendar eno dobro lastnost in ta je — dobrotljivost. Kar je ukradel, je dal tudi drugim svojim součencem. In zato ga priporočamo »Narodu« še v nadaljno obrambo.

— **Narodni davek čeških ognjegascov** V preteklem letu so češki ognjegasci darovali v narodne namene 6332 K 15 v., in

lovca v Reko. To cesto so zidali še Francozi za časa okupacije, ko je ta del hrvaške dežele Napoleon priklopil ilirski vodini, katere sedež je bil v Ljubljani. To je menda še sedaj najboljša cesta na Hrvaškem, široka in dobro izpeljana. O njeni zidavi kroži med ljudstvom cela vrsta pravljic. Tako pripovedujejo, da je bil nekdo radi ponarejanja denarja obsojen na dosmrtno ječo, potem so ga pa pomilostili, pod pogojem, da jim bo sezidal cesto iz Karlovca v Reko tako, da se bo po nji lahko zatrikalo jajce od enega konca ceste do drugega, ne da bi se ubilo.

Prilisce leži ob cesti, cerkva je majhna, toda prijazna, vas tudi ni velika, toda hiše, kolikor sem mogel razločevati, lepo zidane. Prišli smo namreč že zvečer z mrakom, ker smo se nekoliko zakasnili. Gospod župnik Viljem de Georgis nas je pričakoval, slednjič je pa menda že obupal, da bi prišli in se je vsedel ravno k večerji, ko smo prišli v župnišče. Naredil je vtis jako finega, izobraženega, delavnega in požrtvovalnega gospoda. Razmere pa, kakor nam jih je opisoval, so doli v resnici žalostne. Preveč se je zanemarjalo, da bi bilo mogoče hitro popraviti. Ljudje so še precej premožni, hodijo v tujino in si prislužijo lepe denarce, katere pa doma še hitreje zapravijo. Kričanja in

razgrajanja je bilo v resnici veliko slišati po cestah onega večera. Ljudje se dajo navdušiti za kakšno stvar samo, ako je združeno s pijačo. Nobena političnih strank ne organizuje in izobražuje narod, ampak samo agitira pred volitvami. Ljudje so po imenu sicer katoličani, toda — rekel je — ako bi na kako papeževo slovesnost izobesil na cerkvenem stolpu papeževo zastavo, mu jo takoj potrgajo doli. Sploh mora živeti jako tiho in oprezno, da ne izzove proti sebi viharja. Za poslanci imajo nekega naprednjaka.

Jaz se nisem takim pripovedovanjem čisto nič čudil. Hrvaška politika je v resnici tako brezplodna in breznačelna, da more kliti samo na ljudski nezavednosti in zaostalosti. Samo z gospodovim pesmizmom se nisem strinjal. Dela je treba nekaj let, sistematičnega, neutrudljivega dela, posnemati morate Slovence in se po njihovem zgledu organizirati in izobraziti na krščansko-demokratski podlagi in potem si bomo podali roke: Slovenac in Hrvat.

Gostoljubni gospod župnik nam je ponajal večerje in vina, ko pa nisem maral piti, me jako taktno, ni čisto nič nadlegoval, ampak je bil zadovoljen, da sem se za vino oškodoval z izvrstnim grozdem.

Iz Prilisce, kjer je župnišče, je do

Vukove gorice, kjer bi se imelo ustanoviti društvo, menda kake trideset ure po veliki cesti. Ko smo se odpravili na pot, se je zmiralo že popolnoma. Gospod župnik je šel poklicat gospoda učitelja, kateremu je bila namenjena važna naloga pri novem društvu. Potem smo se še ustavili v neki gostilni, da smo dobili voz.

Tako smo prišli v Vukovo gorico že proti večeru blizu ob devetih. Vas je bila tiha in mirna, ljudje so se že umaknili v hiše, deloma celo vlegli spat. Stopimo v hišo, kjer bi se imel vršiti shod. Povedali so nam, da je čakalo na »Kranjce« precej ljudi, a so se že razšli, ker so mislili, da ne pridejo več. Nato nas popeljejo v prostorno sobo v prvem nadstropju ter rečejo, naj počakamo, da zbero ljudi, če jih bo mogoče še kaj dobiti. Bili smo štirje Kranjci, domači župnik, učitelj in nek finančni uradnik. Hiša, v kateri smo bili, je bila videti jako premožna. Lastnik hiše, mlad, inteligenten človek, je imel brata dijaka Domagojevca iz Zagreba, ki je bil doma na počitnicah. To je vrl, simpatičen dečko, imenujejo ga Ivica. Po svojih nazorih in nastopanju je cel Kranjec, čisto naše vrste človek.

Čakati je bilo treba precej časa, slednjič so pa začeli prihajati Hrvatje in Hrvatice, pa kakšni! Najprej je vstopil

brat hišnega lastnika, človek v najboljših letih, govori počasi in premišljeno, po svojem značaju je menda nekoliko obotavljavec, a vidi se, da vzame vsako stvar resno. Oblečen je bil gosposko in nosil zlate verižice in prstane. Za njim je vstopila njegova sestra, tudi jako gosposkega izgleda. Potem so prišli drugi, da jih je bila zelo prostorna soba kmalu polna in so se stali v veži. Družba je bila videti zbrana in resna. Med prvimi je prišel žandar, pravoslavlen Srb, orjaške postave, nas pozdravil prijazno, kolikor mu je bilo mogoče in mu je pripuščalo njegovo dostojanstvo, se vsedel meni nasproti, mi ponudil prijazno roko ter rekel, naj nikar ne mislimo, da prihaja radi kake kontrole, ampak samo iz radovednosti in iz ukažljivosti, kakor drugi gostje. Jaz sem mu odgovoril, da nas jako veseli, da nas je tudi on počastil s svojim obiskom, dasiravno nam je neprijetno, da ga ponoči inkomo diramo.

Nato je gospod župnik vstal, predstavljal »kranjske« goste ter nas pozval, naj nekaj pred zbranim areopagom povemo, kakšnimi nameni smo prišli. Jaz vstanem in pričnem v slovenskem jeziku razlagati kaj je namen in cilj našega prihoda.

(Dalje prihodnjič.)

sicer: Matici Skolski 3174 K 15 v., Narodni jednoti severočeški 500 K, Češko-slovanski jednoti 550 K, Narodni jednoti pošumavski 500 K, za narodne namene na Češkem 458 K, na Moravskem 120 K, na Šleskem 280 K, na Dunaju 250 K in na Slovaškem 320 K. Narodni davek zadnjih 7 let pa znaša 32.473 K 15 v.

— **Rop v Kranju.** V nedeljo, dne 24. oktobra, na večer, sta se vračali iz sprehoda domu trgovski uslužbenki gospodični Minka Marješičeva trvdke Vivod Mozeitič in Fanica Zajčeva trvdke C. Pirčeve. V klanu pod rožnovensko cerkvijo priskoči nek pobalin, kateri jima je že od novega savskega mostu sledil in ju opazoval, k Minki Marješičevi ter ji iztrga malo usnjato torbico, katero je v roki držala ter zbeži po cesti v Pungradi in odtoč po stezi na cesto v Lajhu. V torbici je imela Marješičeva ključa od prodajne in denarja okoli 6 kron. Na ovadbo je mestni nadstražnik Ivan Gogola kmalu dognal, da je ta rop izvršil strugarski vajenec Franc Reš, rojen leta 1894. v St. Vidu nad Ljubljano. Po večernem zasledovanju ga je skupno z redarjem Ivanom Šmajdom aretirali ob 9. uri, ko se je vračal na dom. Prvotno to dejanje taječ, je končno Reš le priznal dejanje in povedal, da je torbico skril na kozolcu v farovski loki. Priznal je tudi, da je dne 3. oktobra t. l. zvečer na enak način iztrgal gospodični Katinki Florianovi, stoječi na trgu pred domačo hišo, iz rok denarnico z vsebino 3 K. V obakratnem ropu je spravil denar in nato popival po gostilnah. Županstvo je Franceta Reša radi dvakratnega ropa izročilo c. kr. okrajni sodniji v Kranju. Prijeti ropar je bil zadnji čas jako delaven Sokol.

— **Velikonemške demonstracije na Dunaju.** V koncertni dvorani Salvatorjeve kleti pripetile so se ob navzočnosti več sto ljudi in večjega števila vojaštva velike protiaustrijske in veleizdajalske demonstracije. Godba je igrala proslovo pesem »Die Wacht am Rhein«, občinstvo pa jo je stojičelo v ploskalo brez konca in kraja. Navzoči dobrovoljci so tudi demonstrirali. Peli so to pesem in držali z desno roko za orožje kakor delajo dijaki, ko nastopajo v »viksu«. Demonstracija je zavzela take demenzije, da si kapelnik ni znal pomagati drugače nego da je takoj za »Wacht am Rhein« intoniral cesarsko pesem. Zdajci se je pripetila še veliko večja demonstracija. Ob navzočnosti vojaštva in v družbi z drugim občinstvom so buršni peli »Deutschland, Deutschland über alles« in sicer po melodiji cesarske pesmi. policijskega nadzorstva pri koncertu ni bilo. To so sadovi sedanje politike avstrijske vlade.

— **Samoumor pred poroko.** Pred svojo poroko z gđco Marijo Strafoni se je v Trstu ustrelil uradnik mestne zastavljavice Karol Fon, star 32 let. Ustrašil se je velikih stroškov.

— **Iz Idrije** smo prejeli in priobčujemo: Z ozirom na opazko v sobotnih »Idrijskih novicah« o nekem duplikatu, ki ga je izdalo šolsko vodstvo, popravljamo v toliko, da je šolsko vodstvo v duplikat napisalo natančno isto reče, kakor so v katalogu. Če je imel dotični učenec v prvi oddelku boljše reče, mu jih je njegov razredni učitelj leta 1898. prostovoljno izboljšal. — Ker ne maramo nikomur škodovati, zato to prenaplajeno notico radevolje popravimo.

— **Za učiteljico** na drugem novem razredu na slovenski ljudski šoli v Korminu je imenovana gđc. Ljudmila Erjavčeva, hčerka pokojnega slovenskega pisatelja.

— **Iz Trnovega.** V nedeljo, 31. oktobra, je uprizoril v Trnovem na Notranjskem ondotti telovadnjaki Orel igro: »Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta«, ki se je ob obilni udeležbi predstavljala v splošno zadovoljnost. Želja je, da se igra ponovi.

— **Nova železnica od Donave do adrijskega morja.** V Skopje je došlo več francoskih inženirjev, da studirajo zgradbo nove železnice, ki bi vezala Donavo z adrijskim morjem.

— **V konkurzu** je trgovec Franc Leban v St. Rupertu.

— **Spomenik Simonu Jenku** nameravajo postaviti v Kranju.

— **Pritožbo proti občinskim volitvam v Škofji Loki** je deželna vlada odbila.

— **Obesil se** e v javnem parku v Trstu na drevo težak Peter Žerjav.

— **»Zagonezne študentje«**. Če bi bili zg. okoli »Omladine« na mestu pod tem naslovom priobčili raje moj, pravočasno na uredništvo »Omladine« poslani popravek, da se mi »po vašem neovrženem mnenju že pred meseci podeljena« medicinska ustanova ni podelila, bi ne bilo treba »zahtevati jasnosti v tej zadevi«. Še veliko prej bi bila pa »stvar pojasnjena«, ako ne bi bili namenoma zamolčali svojim čitateljem druge točke dotične izjave »Danice« v »Slovincu«, ki pride »precej v poštev«, da namreč sploh noben član »Danice« ni dobil kake medicinske ustanove. — Na Dunaju, dne 2. listopada 1909. — Cand. med. Leopold Ješe.

— **Dobavni razpis.** C. in kr. mornarski provijantni urad v Pulju naznanja trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani, da namerava nakupiti razne provijantne predmete, med katerimi so tudi: pšenična in ržena moka, kumena, grah, fižol, močnate jedi (testenine), čebulja, svinjska mast, krompir, kis, vino i. dr. Ponudbe je vložiti čimprej, najkasneje do 30. novembra 1909, pri c. in kr. mornarskem provijantnem uradu v Pulju. Tozadevni razpis je v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani na vpogled.

— **Označba blaga in ovoja ob uvozu v Zedinjene države Severne Amerike.** V pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani je interesentom na vpogled izvršila odredba k postavnim določbam novega carinskega tarifnega zakona Zedinjenih držav glede označbe blaga in ovoja.

Štajerske novice.

Š Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah. V nedeljo, dne 31. oktobra se je tukaj ustanovilo izobraževalno društvo. S. K. S. Z. je poslala na ustanovni shod svojega podpredsednika veleč. g. dr. Hohnječa, ki je udeležencem razložil pomen in važnost izobraževalnih društev. Udeležba je bila prvokrat prav povoljna; da bo pa društvo moglo uspešno delovati, naj vsi zavedni farani tudi znanprej pridno sodelujejo, posebno to pričakujemo od mladine. Zato se bo dne 14. novembra osnovala »Dekliška Zveza«. »Mladiška Zveza«, ki že obstoja od lanskega leta, bo imela dne 21. novembra svoj drugi letni občni zbor, pri katerem se bodo tudi na novo volili odborniki.

Š Hans Woschnagga nameravajo baje zopet kandidirati v štajerski deželni zbor.

Š Umrla je v Marenbergu soproga štajerskega deželnega poslanca in župana Ivana Langerja.

Š Atentat učiteljskega. Kakor smo poročali, je nedavno v Mariboru ponoči napadel učiteljski kandidat Maks Kocbek kieparskega mojstra Friderika Wiedemanna, hoteč ga umoriti in oropati. Kocbek je Wiedemanna s kuhinjskim nožem smrtonovorno ranil. Maks Kocbek je bil obsojen včeraj v Mariboru v 18-mesečno težko ječo, poostreno s temnico in postjo.

Š Umrl je minulo soboto v Zarkovcih pod Mariborom bivši kovač g. Andrej Weigl. Pečal se je tudi z živinogredarstvom in bil kot tak znan po celem Dravskem polju. Lahko mu zemljica!

Š Poljedelstva ni maral in zato se je obesil 17 et stani vnuk posestnika Gramanna v Gratkornu. Dan poprej se je bil pri brušenju kose urazal in to je nedelavnega fanta tako razburilo, da se je v nedeljo pri cerkvi obesil.

Š Sodna razprava v kaznilnici. Bivši trgovec na Polenškaku, znan nemškutar Franc Ploj, je bil 2. aprila t. l. v Mariboru obsojen zaradi goljufije na tri leta težke ječe. Njegova ničnostna pritožba je bila zavrnjena. Ko so ga 25. julija hoteli prepeljati v moško kaznilnico, se je branil s tako silo in je tako razsajal in razgrajal in vpil, da so ga le z veliko težavo v vozu tja prepeljali. Zaradi tega je bil obtožen. Sodišče se je balo, da bi se pri transportu iz kaznilnice k sodniji zopet renitentno obnašal, zato je šlo samo v kaznilnico, tam obravnavalo in obsodilo Ploja — ki je bil pri tej obravnavi prav ponižen — zaradi javne nasilnosti na 6 mesecev težke ječe. Ploj je vložil ničnostno pritožbo.

Zmešnjave na Grškem.

Atene, 3. nov. Ministrski predsednik se je izjavil, da mora odkrito priznati, da je rešil grško dinastijo v zadnjih dneh samo polkovnik Zorbas. Odločitev je padla v noči od srede na četrtek. Veliko število častnikov vojske na suhem je bilo pripravljeno, da podpira istočasno z uporom Tybalda. Samo polkovnik Zorbas je ostro nastopil proti tem nameram in je grozil z aretacijo vseh častnikov, ki bi zavzeli tozadevno dvomljivo stališče. Kralj Jurij je isti dan odposlal svojim sinovom in sorodnikom več šifriranih brzojavk. Nemški cesar Viljem mu je brzojavno svetoval, da naj se kraljeva družina preseli na Kr in resnično so se tozadevno že sporočila neka povelja. V četrtek je bila nevarnost vsled odločnega nastopa polkovnika Zorbasa v toliko odstranjena, da je mogel kralj mirno gledati bodočnosti v lice. Divizija iz Larise je dobila povelje, da zasede vse točke, na katerih bi se mogel pojaviti Tybaldos s svojimi upornimi pristaji. V zunanem ministrstvu se demontira vest, da je hotel Tybaldos povzročiti na turških tleh nemire, in se ta vest czanuje kot neumno. Bati pa se je novega prehlanja krvi, ko bodo prišli Tybalda, ker ima upornik mnogo sorodstva in prijateljev. V poučenih krogih se govori, da se vrše med kabineti vevlasti pogajanja o postopanju z ozirom na izboljšanje političnega položaja v Atenah. Vevlasti nameravajo demonstracijo z zdru-

ženim brodomjem prirediti v Pireju. V slučaju, da se ne bodo grški častniki omejili prostovoljno na njihovi normalni delokrog, bodo vevlasti, kot groze, sprejele predlog Rusije, da izkrcajo v Pireju in drugih grških mestih voj. čete, z ozirom na uređitev položaja. — Dalje se nam danes poroča iz Aten: Vsi mornariški častniki so naznanili izstop iz vojaške zveze. Razpor med vojsko na suhem in mornarji je s tem činom gotov.

Ljubljanske novice.

lj Zahvala. Srce mi trepeče, besedij mi manjka, s katerimi bi primerno izrazil čutila, ki napolnjujejo moje srce pri spominu na izredne dogodke, ki so se vršili za časa mojega vmeščenja na župnijo Sv. Jakoba v Ljubljani. Ako gledam nebroj častitk in iskrenih voščil, ki leže pred mano na mizi, ako se spominim vihrajočih zastav, ki so plapolale raz hiš mnogih ljubljenskih faranov, ako premišlujem prekrasno podoknico, ki mi jo je priredilo dično glasbeno društvo »Ljubljana« in gledam v duhu te neštete množice, ki so bile zbrane pred župnim dvorcem in če mislim na bajno ozaljšano župno cerkev, podobno nevesti, ki hiti nasproti svojemu ženinu — mi solza vesolja sili v oko, srce gorko ginjeno vstrepeče pri misli: »Ah, vse to so priredili moji dobri župljani, da počaste v meni, ki se imam nevrednega te časti, duhovnika Gospoda Najvišjega. Sladka zavest mi preveva srce, da me je volja Najvišjega postavila med ljudstvo, ki še ljubi in moli svojega Boga, in zato z odprtimi rokami in radostnim srcem sprejema svojega dušnega pastirja. Hvala Vam tisočera, dragi župljani, za te jasne dokaze Vaše ljubezni in naklonjenosti! Vse to mi bo bodrilo v bodočnosti, da bodem s podvojeno močjo šel na delo za Vaš pravi blagor. — Hvala pristrčna vsem dragim prijateljem in znanec za izraze lepih častitk. — Hvala pa zlasti slav. glasb. društvu »Ljubljana« za krasno, pomenljivo podoknico. Procvitaj do svoje popolnosti in slave! — V Ljubljani, dne 3. novembra 1909. — Janko Barle, župnik pri Sv. Jakobu.

lj Koncert »Kola« dne 6. novembra. O pomenu hrvatskega »Kola« smo že poročali, da je za Hrvate to, kar je pevski zbor »Glasbene Matice« za Slovence. V zadnjih letih je izvajalo nebroj velikih del svetovne slave, večinoma oratorijev. Na koncertu v soboto pa se bodo izvajale samo hrvatske izvirne skladbe najboljših hrvatskih skladateljev. »Kolo« hoče Slovincem pokazati, koliko zmorejo hrvatski skladatelji in koliko zmorejo Hrvati v umetniško dovršenem izvajanju teh domačih glasbenih del. Na koncertu bomo torej dobili popolni vtis o višini hrvatske glasbene umetnosti in zanimivo bo primerjati to z našo slovensko glasbeno umetnostjo. »Kolo« in »Glasbena Matica« sta započeli idealno tekmo, ki utegne roditi še mnogo krasnih sadov. Začela se je ta tekma 11. novembra 1905., ko je »Kolo« prvič priredilo koncert v Ljubljani. Prvi koncert »Kola« v Ljubljani je rodil koncert »Glasbene Matice« v Zagrebu dne 2. maja 1908., ta zopet sobotni drugi koncert »Kola« v Ljubljani. To je vsekakor pravi pot, ako hočemo kdaj priti do toli hvalisane, a redkokdaj dejanski izvedene hrvatsko-slovenske vzajemnosti na kulturnem polju. V zadnjem času se mnogo piše in govori o vzajemnosti Jugoslovancov. A besedam morajo slediti dejanja. In baš »Kolo« hoče to vzajemnost dejanski pokazati. Namen »Kola« je najidealnejši, brez vsake najmanjše sebičnosti. Dolžnost glasboljubivega občinstva slovenskega je torej, da poseti sobotni koncert v kar možno obilnem številu. Bratje Hrvati naj spoznajo, da smo tudi Slovenci kulturno zreli in da znamo ceniti resno delo na polju prosvete. — Za lažje razumevanje koncerta je izdala »Glasbena Matica« knjižico z vsemi potrebnimi podatki. Dobiva se brezplačno pri gospej Češarkovi in na večer koncerta pri blagajni. Vstopnice istotam: sedeži po 5, 4, 3 in 2 kroni, stojišča po 1 K 60 vin., za dijake po 60 v.

lj Tujski promet v Ljubljani. Zadnji mesec je prišlo v Ljubljano 5910 tujcev, torej 1318 več kakor v istem mesecu lani in 540 manj kakor prejšnji mesec. Nastalo pa se je v hotelu Union 1202, Slon 1042, Lloyd 620, Cesar avstrijski 297, Majlič 288, Južni kolodvor 238, Ilirija 225, Strukelj 127, Bavarski dvor 127, Tivoli 120 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 1624 tujcev.

lj Umrla je rodbini Rozman v Nunskih ulicah ljubka hčerka Marica v nežni dobi petih let. Pogreb bo jutri v četrtek ob 2. uri popoldne.

lj Pokopali so v nedeljo v Kranju mater tukajšnjega odvetnika g. dr. Alojzija Kokalja gospo Heleno Kokalja.

lj Pojasnilo. Ranzingerjev sluga Milan Štupica nam pojasnjuje, da ni poneveril denarja svojemu gospodarju.

lj Dve muhi. Pred nekaj časom je služil na Tržaški cesti neki Franc Leskošek rodom iz Buše. Ko je popustil službo,

je vzel s seboj poleg svoje tudi delavsko knjižico znanega prijatelja Mestnega loga, iz Ljubljane izgnanega postopača Lovrenčija Muhe, ki se je tudi včasih zadrževal tam, a ker so mu bila tla prevročja, je popustil svoje izkazilo ter šel na »počitnice« v Mestni log. Ko je Leskošek nastopil drugo službo, je oddal gospodarju Muhovo knjižico, svojo pa obdržal v kovčegu. Ko je policija izvedela, da služi iz mesta izgnani Muha tukaj, je bil aretovan, a to ni bil pravi Muha, marveč Leskošek, katerega so potem izročili sodišču. Slučaj je pa hotel, da je bil istega dne aretovan tudi pravi Muha in tako sta sedaj obe Muhi pri sodišču in sicer prvi, ker je hotel postati Muha, ter s tem spravil v zмотo javno oblast, drugi pa, ker tukajšnja policija takih nadležnih muh ne trpi.

ZGODOVINAR DELBRÜCK PROTI GERMANIZACIJI.

Znani nemški historik dr. Hans Delbrück je imel celo vrsto predavanj v Poznaju, v katerih je govoril o celi današnji germanizatorski politiki Nemčije in o narodnostnem vprašanju. On je pravil, da veliki voditelji nemške ideje, Stein, Scharnhorst, Gneisenau niso pojmovali nemške ideje tako, kakor se danes pojmuje. Nad narodno idejo so stavljali obče interese: svobodo, blagostanje itd. Proti Napoleonu se ni nikdo boril za narodnost, nego za svobodo. Ne smemo pozabiti, da 12 milijonov avstrijskih Nemcev ni prištevati nemškimi državljani. A zakaj težimo mi za edinstveno nacionalno državo? Čisto narodne države ni na svetu. Delbrück močno obsoja protipoljsko politiko. To, kar delajo Prusi že več kot dvajset let v iztočnih pokrajinah, ne bo imelo ne materialnega, ne moralnega uspeha. Pred dvajsetimi leti je pisal Delbrück, da bo ta politika oslabilala Nemce, Poljake pa podkrepila. To trdi tudi danes, in pravi poslancem: »Idite in pogledajte naše kolonije!« A se li ni moglo za tri četrt milijarde zgraditi mnogobrojnih vasi in ustvariti stoterega blagostanja toliko ljudi, kolikor se jih sedaj zastoj muči s tujstvom? Neki Nemec pravi celo, da postajajo Poljaki v vseh ozirih svobodni, dočim se Nemci pogrezajo v odvisnost. Zraven pa še nastaja to zlo, da rastejo na zapadu Nemčije velike poljske kolonije.

* »Zlata doba« št. 7 ima to-le vsebino: Če kedaj, zdajle pa! . . . — Ali se boste že zdržali? — Kod in kam? — Abstinenci vestnik. — Učiteljska protialkoholna zveza. Poziv slovenskemu krščansko mislečemu učiteljstvu. — Prošnja na deželno vlado. — Naša vloga deželnemu šolskemu svetu. — Pomen čebelarstva pri protialkoholnem gibanju. — Zahtevamo, da se povsod računa z abstinenci! — Poročila: Naša organizacija v kamniškem okraju vsem v posnemo. — Abstinenci krožek v Domžalah. — Komenda. — Iz Idrije. — Raznoterosti: Če kaj delamo? — »Slovenski Narod« se boji za liberalne liste. — Vse v rožicah.

Razne stvari.

V štiridesetih dneh okoli sveta. Francoski pisatelj romana »Potovanje okoli sveta v 80 dneh«, Jules Verne, je še doživel, da je hitrejši sam potoval okoli sveta, kot je pa pisal v svoji knjigi. Z dvema mladima amerikanskima časnika-jema je prišel okoli sveta v 64. oziroma 65 dneh. Leta 1901 pa je prišel nek šolski učenec po naročilu nekega lista v Čikago okoli sveta v 60 dneh. Jules Verne si gotovo ni mogel predstavljati, da bo mogoče vsled železnice v Aziji in ugodnih pomorskih zvez z brzoparniki prepotovati pot okoli sveta v 40 dneh. Iz Pariza čez New York v San Francisco se pride v 12 dneh, od tu v Yokohamo na Japonskem v 12 dneh in s transmandžursko in sibirsko železnico nazaj v Pariz v 15 in pol ali 16 dneh, torej natančno v 40 dneh okoli sveta.

Gostovanje brnskega češkega narodnega gledališča na Dunaju. V začetku decembra bo gostovala gledališka družba češkega narodnega gledališča v Brnu na vabilo društva »Máj« v delavskem domu na Dunaju. Predstavljalji bodo: »Radúz a Mahulena« Julija Zeyerja, »Na Valdštynske šachtě« Ludovika Stroupežnickega, »Sveta pán v županu« Em. Bozdechja in »Cop« ter »Holčička« B. Vihove-Kunčticke.

Poljski dnevnik v Peterburgu bo začel izhajati 28. novembra t. l. z naslovom »Dzienik Peterburski«. Odgovorni urednik bo g. Ciechowski. Med sotrudniki novega dnevnika bo tudi profesor Pogodin.

Šola za jeitične otroke. V Čikagu so na mestne stroške ustanovili šolo za jeitične otroke. Šola je podobna mestu iz samih šotorjev.

Na mažarskih trgovskih šolah ni mature. Mažarski minister grof Apponyi je odredil sporazumno s trgovskim ministrom Košutom, da se skrči triletni tečaj

trgovskih šol na eno leto ter se odpravi na teh šolah zrelostni izpit.

Dozdevni cesar Viljem. V Parizu je vzbudil veliko zanimanje nek tujec, ki je zelo podoben nemškemu cesarju Viljemu. Ko je ogledoval nek tovarno, se je raznesla v podjetju vest, da je prišel nemški cesar Viljem. Okoli tujca se je zbrala velika gruča ljudi, ki ga je občudovala. Tujec, ki je baje neki nemški tajni svetnik, je bil pač presenečen, ko je zvedel, da se ga je imelo za nemškega cesarja.

Abesinski kralj Menelik umira. **Češki deželni nadmaršal ponesrečil.** Princ Ferdinand Lobkovic je minolo soboto na sprehodu padel s konja. Zdravnik ni našel nobenih notranjih poškodb, vendar pa mora nadmaršal ostati nekaj dni v postelji.

Največji vodopadji sveta so se smatrali doslej navadno vodopadi Niagare v Severni Ameriki in reke Zambesi v Afriki. V Evropi pa je komaj znano, da so v Južni Ameriki še večji vodopadi in so v resnici tudi največji na svetu. To so katarakti Iguassu tudi Salti grande de Victoria imenovani, in presegajo na ogromnih vodnih silah Niagaro kakor Zambesi. Ti vodopadi leže 30 km oddaljeni od izliva reke Iguassu v reko Parano na meji Brazilije, Argentine in Paraguaya. Nastali so vsled tega, ker prisili pogorje reko, ki izvira pri Curitiba, v bližini atlantske obale, da se obrne proti zapadu in se tam združi z reko Parano. Predno se izliva v to reko, pada v velikih kataraktih v nižino. Vodopadi Niagare so 47 metrov visoki in široki 900 metrov; vodopadi Iguassu pa padajo v širini treh kilometrov in 65 metrov v globino.

Neuspeli polet zrakoplovca. Hrvat dr. Aleksič, zdravnik v Pančevem, se bavi že dve leti z iznajdbo letalnega stroja. Pretekli četrtek se je prvič dvignil s svojim zrakoplovom v zrak. Stroj se je dvignil samo nekoliko metrov, potem pa je hipno padel na tla. Dr. Aleksič je izjavil, da hoče svoj letalni stroj popraviti in nadaljevati poizkuse.

Kako se more rešiti ciganov. Vsi poizkusi, ki so se storili izza časa Marije Terezije in Jožefa II., da bi se cigane stalno naselilo, so se ponesrečili. Cigani, ki so večinoma pristojni v ogrsko državo, potujejo še danes kot pravi nomadi iz kraja v kraj ter kradejo, beračijo in dostikrat tudi ropajo. Nekatere družine se preživljajo s konjsko kupčijo, druge z godbo; nekateri cigani so kovači in se zlasti bavijo s popravilanjem kotlov, a so precej redki. Tudi pri onih ciganih, ki se bavijo s kako kupčijo, je beračenje, tatvina in prerokovanje glavna stvar. Tolpa se vgnezdí v kakem gozdu, v bližini vasi, požigajo bližnja gospodarska poslopja, kradejo krompir in žito, pasejo svoje konje na poljih itd. Tako so velika nadloga prve vrste ljudem. V letih so postali pristojni tudi v druge dežele vsled neke stare odredbe, po kateri je vsak otrok pristojen v ono občino, kjer se je rodil. To zlasti se je godilo na Nižjem Avstrijskem. Vsak izgon na Ogrsko pristojnih ciganov je bil zaman, ker so se cigani prej vrnili nazaj kot pa njihovi spremljevalci. V zadnjem času je prišlo med zunanjim ministrom in nižjeavstrijskim deželnim predsedništvom do sporazumjenja, da se v prisilni delavnici v Korneuburgu hrani vedno 80 prostоров za cigane, ne glede na njihovo pristojnost. Cigani pa se boje kot prosti ljudje dela in pa zopora bolj kot marsičesa. Tako je na Nižjem Avstrijskem obsodil sodnik cigana Jakoba in Marijo Ruziczko, da se ju izroči v prisilno delavnico v Korneuburgu, kar je na oba hujše vplivalo kot smrtna obsodba. Če bi tudi druge dežele tostranske države ukrenile v tem smislu kaj proti ciganom, bi se jih kmalu iznebile in cigani bi ostali v svoji mažarski domovini. Druga sredstva doslej niso pomagala proti ciganski nadlogi, zato je še najbolj priporočljivo radikalno sredstvo, cigane zapreti in jih prisiliti k delu.

Rojaki! Slovenke! Društva!
Spominjajte se z darovi Slo-
:: vancev v Št. lju! ::

Otvoritev umetniške razstave
hrv. umetn. društva „Medulić“.

Danes ob pol 12. uri popoldne se je otvorila v Jakopičevem salonu razstava hrvaškega (dalm.) umetniškega društva »Medulić«. Bilo je navzoče odlično občinstvo, prvi med vsemi g. deželni predsednik baron Schwarz s soprogo, grof Chorinsky in drugi.

Za našo publiko je pač najzanimivejši slovit Bukovac, ustanovitelj moderne hrvatske umetnosti, sedaj profesor na akademiji v Pragi. Razpolaga z vsem umetniku potrebnim znanjem v najvišji meri. Zadnji čas je postal salonski slikar, idealizira v risbi in barvi, ki je sladka, brez individualnosti. Poslal je portrete lepe svoje soproge. Št. 20 krasno slikana oble-

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena.
izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebške tovarne.

al. Zaga V. Y 1162, 5:9 I. V.

Tovarniška znamka.

ka, št. 17 ljubki portret deteta s punčko, naravno v barvi in risbi. Njegov pendant v razstavi je aranžer naše izložbe, Emanuel Vidović s svojimi delikatnimi, božanstveno mirnimi in globoko občutenimi marinami. Brez barve so skoro, samo en pikanten, plemenit ton, v katerem pa živi in fosforescira tisoč nijans v harmoniji oddaljene muzike. Morje sanja . . . stare bazilike . . . pitoreskne barke . . . kmetatrpina . . . vse gledamo z zaslozenimi očmi umetnikove velike ljubezni do svoje domovine. Navajati posamezna dela bi bilo odveč, samo poglejte njegove še ne deset let stare študije (št. 168—185), pred tremi leti slikane »zapuščene dvore«, potem pa ostale slike, in videli boste, kako se razvija, kako napreduje in kako visoko bo še prišel! Vidović bo ostal Slovincem, ki so ga danes v svoji sredi prvič spoznali, nepozaben.

Njemu ob strani stojita prijatelja Ante Katunarić in Virgil Meneghello-Dinčić; pod njegovim vplivom sta, a ta vpliv je dobrodejen in ne ovira njune samostojnosti. Oba sta poslala premalo stvari, vendar se je pa Katunarić pokazal virtuoznega slikarja zračnih pojavov in solnca, Meneghello-Dinčić pa mojstra v portretu, stari in moderni tehniki kot figuralki in pokrajini. Tj so studirali v Italiji in na prvi pogled se vidi, da so drugi slikarji učenci avstrijskih šol, oziroma pod vplivom Monakova.

Naš dragi znanec Marko Rašica je pogumno nastopil kar s kolektivno. Kak nergač bi bil ogorčen, da si kaj takega upa. Mi mu ne zamerimo, da je tako odkritosrčen in pošten, saj nam je dokazal, da je na pravem potu in da nenavadno hitro, pa brez nenaravnih skokov napreduje in dela tako, kot se njemu zdi najbolje, individualist skozi in skozi. Krasne stvari ce so njegove študije, ki pričajo, da gradi na trdnem temelju. Večje stvari mu morabit delajo semintje še malo težav, pa tudi med temi ima z vsakega stališča prav dobre stvari. Slika pa vse od Triglava do Kotora: idilo »v maju«, malo remek-djelce »motiv s ljubljanskega barja«, »hram samote na Lokrumu« in v skale zasuto »vas v Hercegovini«. Risati zna lepote, Lucifera in pretresljivi greh. Med pavzo pa portretira porednega nečaka Branka in karikira prijatelje. Napravil je tudi originalni plakat za razstavo. Mi mu moramo le čestitati!

Miho Marinković se je zagledal v Stucka, pa je ostal samostalen. Izvrstno risane, originalne v koloritu ter dovršene v tehniki so njegove figure s težko razumljivimi atributi. Posebno zanimiva in izrazita v barvi je »Bolnica«.

Z dunajskih in jugoslovanskih razstav poznamo našega najboljšega grafika Tomislava Krizmana, kj z velikim talentom in ukusom v vseh grafičnih tehnikah riše figuralne kompozicije i pokrajine po naravi ob vsaki luči in vsakem vremenu; na drugače izvrstni radirungi »pastirice« je pa napravil solnce kar na dveh straneh.

Močno delujejo Rašicega motivi iz Danteja, če so že slikani ali pa — kakor po večini — risani, slabše pa ilustracije k narodnim pesmim. Zadnji čas slika tudi dekorativne pokrajine s precej literarnim ukusom.

Od Tišova smo danes na žalost videli šele samo en pester dekorativen paneau.

Znamenite karikature lepe in mlade Borelli de Vranska, ki bodo našo publiko gotovo izredno zanimalo, še niso dospele.

Izmed kiparjev so razstavili Rendić, Rosandić, Meštović, Duković. Njihova dela, ki povsem dosegajo slikarska, omenimo prihodnjič.

X. Y.

Telefonska in brzojavna poročila.

PARLAMENTARNI POLOŽAJ.

Dunaj, 3. nov. Z ozirom na urgence predsednika dr. Pattaia in danes vršечеge se konstituiranja odsekov, ki prično svoja posvetovanja jutri, je danes v parlamentu navzočih mnogo poslancev, ki živahno razpravljajo o političnem položaju. Danes opoldne je imelo posvetovanje predsedstvo pojskega kluba, ki je sklenilo podpirati vsa prijedavanja, ki bodo merila na delozmožnost državnega zbora ter hoče pomagati tudi, da se omogoči zasedanje češkega deželnega zbora. Jutri ima svojo sejo parlamentarna komisija »Slovanske Jednote«, ki bo v prvi vrsti sklenila protest proti sankcioniranju jezikovnih zako-

nov nemških deželnih zborov. Jutri ima sejo tudi izvrševalni odbor nemških strank.

HRVAŠKI URAJNI JEZIK V DALMACIJI.

Zader, 3. nov. »Tagespošta« poroča, da je cesarski namestnik Nardelli za časa svojega bivanja v Dubrovniku priporočil uradom posluševati se hrvaščine kot uradnega jezika, ker italijanskega jezika se v kratkem po uradih ne bo nič več rabilo.

ITALIJANSKI VOJAŠKI VODLJIVI ZRAKOPLOVI.

Rim, 3. nov. Z ozirom na uspeh italijanske vodljive zrakoplova, je sklenila italijanska vlada zgraditi flotilo italijanskih vojnih vodljivih zrakoplovov.

PONEVERJENJA PRI SRBSKI VOJAŠKI UPRAVI.

Begrad, 3. nov. Polkovnik Kasidolac član topničarske tehnične komisije, je umrl. Davčna oblast je cenila njegovo zapuščino na 900.000 frankov v denarju in še mnogo vrednostnih papirjev. Polkovnik Kasidolac je bil predsednik komisije, ki je imela nalogo, naročiti orožje za Srbijo. Polkovnika Rasič, Vladič in major Božidarovič, ki so bili tudi člani te komisije se morajo zagovarjati pred vojnim sodiščem vsled poverjenj, ki so jih izvršili v poverjenim jim delu. Tozadevne razprave se vodijo popolnoma tajno.

VELIKE DEMONSTRACIJE SOCIALNIH DEMOKRATOV NA RUMUNSKEM.

Bukarest, 3. nov. V ponedeljek zvečer je bilo tu veliko zborovanje socialnih demokratov zaradi aretacije socialnodemokratskega voditelja Rakovskega, ki so ga zaprli ob povratku na Rumunsko. Po shodu so šli zborovalci v smeri proti kraljevi palači, da bi demonstrirali. Ko je policija zaprla demonstrantom pot, so jo napadli s kamni. Policija je potegnila sablje ter je razgnala demonstrante. Pri spopadu s policijo je bilo mnogo demonstrantov ranjenih ter veliko število aretovanih. Šele o polnoči je nastal po ulicah mir. Tudi v mnogih provincijalnih mestih so bila protestna zborovanja proti aretaciji Rakovskega.

RUSKA CARICA V ITALIJI.

Rim, 2. novembra. »Messagero« poroča, da bo bivala ruska carica drugo polovico zime v Italiji. Ital. kralj bo dal carici na razpolago nek svoj grad. V Racconigiju se je ob zadnjem sestanku carja s kraljem tozadevno že dogovorilo.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 3. novembra.

Pšenica za oktober	13.98
Rž za oktober 1. 1909.	10.11
Oves za oktober	7.59
Koruz za maj 1. 1910	6.82

Efektiv: — — —

Naznanilo in zahvala.

3068

1—1

Antonija Jančar javlja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je njen čez vse ljubljani in dobri soprog, gospod

FRANC JANČAR

zasebnik in bivši trgovec

po kratkem in mučnem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umiranje v visoki starosti, dne 1. novembra t. l. ob 4. uri zjutraj izdihnil svojo glasno dušo.

Pogreb predragega, nepozabnega pokojnika se je vršil dne 2. novembra t. l. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti sv. Jakoba trg št. 6 na pokopališče k Sv. Krištofu, kjer se je blagopokojnik položil v lastno rakev k večnemu počitku.

Obenem bodi vsem onim, ki so nepozabljenega pokojnika tolažili v njegovi bolezni, ga spemili v toli častnem številu k večnemu počitku in mi na katerikoli način izrazili svoje sožalje, posebno še častitim darovalcem prekrasnih vencev, tem potom izrečena moja **najsrečnejša zahvala.**

Prosi se tihega sožalja!

V Ljubljani, dne 3. novembra 1909.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

3060

Zahvala.

1—1

Na skoro brezštevilnih pismenih izrazih sožalja nad britko izgubo, katere nas je zadela vsled smrti naše ljubljene, preblage, dobre matere, oziroma stare matere in tašče, gospe

Neže Slavec

soproge posestnika, gostilničarja in mesarja I. t. d.

bodi izrečena naša iz srca prihajajoča zahvala kakor tudi vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za tolažilo in spemstvo na poslednjem potu. Posebno zahvalo izrekamo prečastiti duhovščini, g. dr. Josipu Tičarju za njegovo požrtvovalno oskrbo povodom bolezni pokojnice, dalje slavni požarni brambi in veteranskemu društvu Kranjskagora, ki so drago pokojnico spemili k zadnjemu počitku. Iskreno se zahvaljujemo gg. pevcem za ganljive žalostinke in pa vsem darovalcem krasnih vencev.

Končno srčna zahvala vsem, ki so spemili predrago pokojnico na zadnjem potu.

Kranjskagora, 2. novembra 1909.

Žalujejoči ostali.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
2	9. zveč.	735.9	11.1	sl. szah.	del. jasno	0.0
3	7. zjutr.	33.0	9.6	sl. jvzh.	megla	
	2. pop.	30.5	13.0	"	del. jasno	

Srednja večerajšnja temp. 11.8°, norm. 6.9°

KONTORISTA - SLOVENCA

mlajšo moč, ki rad dela, z lepo naglo pisavo, sprejme tovarna v Pragi. Trgovska šola ni potrebna. Mes. plača K 120. Voznina do Prage se nagradi. Ponudbe s prepisi izpričeval in sliko, ki se vrne, naj se pošljejo pod šifro: **38448956** poste restante **Praha VIII.** Poštni urad **Praha 22.** 3016 3—1

Med. dr. Josip Stojc

si usoja naznanjati slavnemu občinstvu, da zopet ordinuje in sicer dopoldne od 10^{1/2}—12^{1/2} ure in pop. od 4—5 ure.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 22.

3037 3—1

Važna zadeva.

Ij Volitev obrtnega sodišča v Ljubljani. Dodatno k razglasu o razpisu volitev prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča, ki se ima ustanoviti v Ljubljani in prisodnikov vzklicnega sodišča, se odreja volitev za volivni razred delavcev na nedeljo, dne 14. novembra 1909 in za volivni razred podjetnikov na torek, dne 16. novembra 1909. Volilo se bode v sekcijah, sestavljenih po krajevnih skupinah, ki se na podlagi § 5., odstavek 2. ministrske naredbi z dne 15. julija 1909, drž. zak. št. 112, določajo tako-le: I. sekcija obsega občine Brezovica, Dobrova, Log, Rudnik in Vič ter voli na Glincah (občina Vič). — II. sekcija obsega občine Črnuče, Devica Marija v Polju, Dobrunje, Ježica, Moste in Podgorica ter voli v Mostah. — III. sekcija obsega občine Medvode, Spodnja Šiška, Šmartno, Št. Vid in Zgornja Šiška ter voli v Št. Vidu. — IV. sekcija obsega občine Grosuplje, Lipljenje, Račna, Slivnica, Št. Jurij in Šmarje ter voli v Stranjski vasi (občina Grosuplje). — V. sekcija obsega občine Iška Loka, Iška Vas, Pijava Gorica, Studenec, Tomišelj, Vrbljenje in Želimlje ter voli na Studencu. — VI. sekcija obsega 1. (šolski okraj), 2. (Št. Jakobski okraj), 5. (predkraj) in 6. (Vodmat) okraj mesta Ljubljane ter voli v Ljubljani. — VII. sekcija obsega 3. (Dvorski okraj) in 4. (Kolodvorski okraj) mesta Ljubljane ter voli v Ljubljani. — Skupni izid volitev, izvršenih v teh sekcijah, se ugotovi in razglasi pri VI. sekciji v Ljubljani. — Ura pričetka in zaključka volitev ter volivni lokal se naznanijo najkasneje osem dni pred volitvijo na krajevno običajni način v vseh občinah, ki pripadajo okolišu obrtnega sodišča. Volitev v tretji skupini »trgovski obrati« se mora vršiti ločeno od ostalih skupin obrtnih podjetij. Vsako posamezno volitev vodi od obrtne oblasti določeni volivni komisar, ki odloča o identiteti volivcev in o veljavnosti oddanih glasov, ne da bi bila dopustna nadaljnja pritožba. Volitev se prične ob določenem času ne glede na število došlih volivcev in se zaključi ob določenem uri. Voli se na ta način, da se osebno oddajo glasovnice. Samo v skupini podjetnikov smejo voliti za ženske njihovi zakonski možje ali pa posebno pooblaščen tretje osebe. Osebe, ki v volivnem imeniku niso vpisane, ne morejo voliti. Volivci oddajajo svoje glasovnice po vrsti, kakor se javijo. Izvoljen je, kdor združi nase absolutno večino oddanih glasov. Če se pri volitvi ne doseže absolutne večine, se odredi ožja volitev med onimi osebami, ki so dobile največ glasov. Pri morebitni ožji volitvi smejo voliti samo one osebe, ki so volile pri prvotni volitvi in se o tem izkažejo z volivno izkaznico, ki je bila pri prvotni volitvi zaznamenovana. Proti volivnemu postopanju in proti ugotovitvi izida volitve v smislu § 12. min. odredbe z dne 23. aprila 1898, drž. zak. št. 56, ni dopustna pritožba.

Krondorfer se kot naravna namizna voda prve vrste in kot zdravilna voda zoper težkoče organskega dihanja in zoper bolesi želodca in mehurja najbolje priporoča.

Restavracija v najem.

Odda se takoj v najem „Puntigamska pivnica“ na Sv. Petra cesti št. 47 pod ugodnimi pogoji. Koncesija je na hiši, prostori so vsi opremljeni. 2987 1—1

Oddajo se v najem na cesti na Rožnik

TRI STANOVANJA

št. 208 in sicer eno takoj, drugi dve pa s 1. februarjem. 3056 3—1

Gospodarsko društvo

v Bermu, pošta Pazin, (Istra), posreduje brezplačno pri prodaji svojih udov. Cena je nizka. Vino je bele, rdeče in črne boje; kakovost izborna. (2983 1)

Podružnice
Spljet, Celovec
- in Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih $\frac{1}{2}\%$
Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice
Spljet, Celovec
- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -

Pozor kolesarji!

Edino zastopstvo za Kranjsko za prava Puch-kolesa:
„Specijal“ Puch-kolesa K 150.—
„Curier“ kolesa „115“—
Najboljše pneumatike Reithoffer-jeve. — Najnovejši šivalni stroji od K 66.— naprej. (1)
Za prekupovalce ista cena, kakor v tovarni!
Ker prodajam brez potnikov, vsled tega vse blago veliko ceneje.

Ceniki zastoj in poštne prosto.
Z odličnim spoštovanjem
FR. ČUDEN
urar in trgovec v Ljubljani.

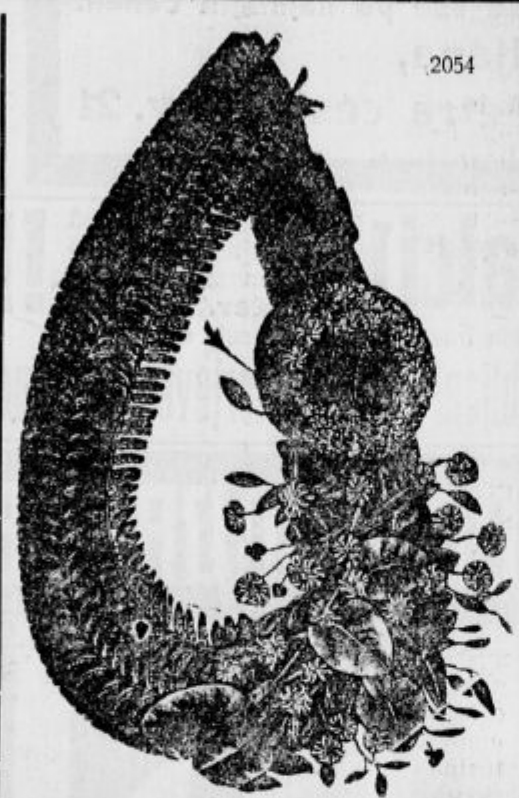
Jubilejne ustanove.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko razpisuje za leto 1909: a) osemnajst cesarja Frana Jožefa ustanov (8 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike vojvodine Kranjske; b) štirinajst cesarja Frana Jožefa ustanov (4 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike in trgovce vojvodine Kranjske; c) pet cesarice Elizabete ustanov po 40 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov ter d) pet cesarja Frana Jožefa ustanov po 20 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov in trgovcev. Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani 2969 2—1

do 15. novembra 1909.

Priloži naj se jim od občinskega in župniškega urada potrjeno dokazilo, da je prosilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prositeljica onemogla vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Slovinci, pozor!
pri nakupovanju vencev.

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo
:: hitro in točno. ::

- Cene brez konkurence! -

Razpis.

Pri deželnem odboru kranjskem je namestiti

zdravstvenega tajnika

s prejemki V., za deželne uradnike veljavnega plačilnega razreda t. j. s plačo letnih 3.600 K in z aktivitetno doklado letnih 966 K.

Prosilci za to službo vložijo naj svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s krstnim listom, domovinskim listom, z diplomo o doktoratu vsega zdravilstva, z dokazili o dosedanjem službovanju ter o znanju slovenskega in nemškega jezika, do

28. novembra t. l.

pri podpisnem deželnem odboru.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 23. oktobra 1909.

Naznanilo preselitve.

Slavnemu občinstvu si usojam uljudno naznanjati, da sem svoj brivski in frizerski obrt presellil v hišo na Sv. Petra cesti št. 32 poleg kavarne „Avstrija“.

Salon za dame s posebnim vhodom in separiranimi oddelki. Poleg umivanja glav, vsako vrsto friziranje in barvanje las, priporočam svoj gorki in mrzli zdravniški priporočeni sušilni aparat. Izvršujejo se vsa lasna dela. Vpletke (kite) striženih in zmešanih las v veliki izbiri.

Z vsem spoštovanjem se priporoča

M. Podkrajšek

frizer za gospode in dame. Sv. Petra cesta 32.

Dr. Karel Šturm

odvetnik v Črnomlju

3059 sprejme takoj 3—1

odvetn. koncipijenta.

Ponudbe: dr. K. Šturm, Črnomelj.

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje itd., je od 1. novembra naprej oddati. Dunajska cesta 32. 2848 6—1

Išče se

3061 1—1

stanovanje za štiri dijake

z vso oskrbo. — Želi se tako stanovanje z dvema sobama. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca«.

Mirna stranka, brez otrok, išče za takoj ali 1. december 3045 2—1

stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kopalne sobe in pritliklin. Ponudbe na: »E. R.« upravništvo »Slovenca«.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko

Ilustrovani ceniki zastoj in franko

Marijin trg šte. 1.

Največja zaloga najfinejših barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Fine oljate barve za študije, akvarelne trde in tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve. Raznobarna kreda. Zlate in raznobarne bronee. Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminat v listih. Štampilske barve. Oglike za risanje. Raznobarne tinte in tuši. Slikarsko platno in papir. Paleta, škatlje za študije. Čopiči za umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji ceni, najnovejši in moderne suhe, kemične, prstene in rudniške barve.

Priznana najboljši in najizdatnejše

oljate barve

za pleskarje, stavbne in pohištvene minarje in hišne posestnike itd.

priporoča

Adolf Hauptmann

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarskega

lima po najnižji ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

alabastra in stakturnega za podo- 2961 barje in zidarje. 1

Ustanovljeno 1832.

Zahtevajte cenike! *

Izvršuje vse

: bančne :

: posle. :

J. C. Mayer, Ljubljana, Stritarjeve ulice.
Banka in menjalnica.
 Manufakturna trgovina na debelo in drobno.

: Zaloga :
 vseh vrst sukna,
 platna ter manu-
 fakturnega blaga.
 3027

Išče se

duhoven v pok.

ali deficient, ki je še zmožen pomagati pri oskrbovanju male slovenske župnije na Koroškem. Dolžnosti so: opravljati ob nedeljah in praznikih službo božjo, poučevati v enorazredni šoli in oskrbovati še nekaj drugih duhovnih del. Plača po dogovoru od 30 do 40 kron na mesec, prosto stanovanje v župnišču, mal vrt in intencije vse proste. Naslov se izve pri upravnistvu »Slovenca«.

3013 1-3

Ugodna prilika!

Havličkovo platno
 1 kos 15 m dolga 80 cm široka
 K 1050

črjuh
 1 kos 15 m dolga 80 cm široka
 K 1320

V. J. Noviček in družina
 pri naročbi dveh kosov havličkovega platna ali črjuha plača in dostavo izpolnimo prosto.

Naročite takoj!

Elegantno stanovanje

obstoječe iz 4 ali 5 sob, poselske sobe, kuhinje in z vsemi drugimi pritliklinami, opremljeno z vsem modernim komfortom, da se s februariskim terminom v najem.

Velika prodajalna z električno in plinovo razsvetljavo, pripravna tudi za pisarne, da se takoj v najem. Naslov pove upravnistvo tega lista.

3020 4-1

Za šport in promet.

Zaloga koles
 Puch, (Styria), Globus, Regent in drugih specialnih znamk ter posameznih delov. Izposojevanje koles prejem koles za emaliranje, poniklanje ter popravila: solidno in ceno.

Karol Čamernik
 Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

VINSKE SODE

iz hrastovega lesa, zdrave, močne
 od litrov 56/65 295 3-1
 100/120
 200/220
 600/800

nadalje 8 komadov prav močnih, zdravih hrastovih sodov z vrticami v obsegu hlt. 36, 36, 39, 39, 40, 46, 42 in 50 ima naprodaj po primerno nizki ceni

tvrška M. Rosner & Co,

Ljubljana, poleg Koslerjeve pivovarne.

Meblovana soba

s hrano ali brez hrane se odda s 1. decembrom. Natančneje: Sodna ulica 12, I. nadstropje, levo.

3044 2-1

LEPA STANOVANJA

za februar event. za januar termin se oddajajo v novo zgrajeni hiši blizu kolodvora in vojašnice v Prisojni ulici, obstoječa iz 3 sob event. kop. soba, 2 sob in 1 sobe ter pritlikl. Več se izve na Poljanski cesti št. 10/1.

3005 3-1

POZOR!

Kupuje kože vseh divjačin po najvišjih dnevnih cenah.

Vedno velika zaloga klobukov, kakor tudi čepic lastnega izdelka.

Se priporoča za izdelovanje kožuhov vseh vrst kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov.

V zalogi ima vedno veliko izbero vseh vrst kožuhovine. Sprejemajo se popravila vseh v to stroko spadajočih predmetov. Izdeluje se vse po najnižjih cenah.

J. WANEK, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 21

!! Pozor kmetovalci!!

2953 7-1 Sveže odpadke od kuhanja sliv in hrusek, izvrstne za krmo prašičev, kakor tudi

za gnojenje njiv, oddaja v vsakih množinah in po vsaki ceni

M. Rossner & Co. v Ljubljani poleg Koslerjeve pivovarne.

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE

UNION

prporoča marčno carsko dvojnato marčno in eksportno pivo

priznane dobre kakovosti.

Tropine in sladne cime kot najizbornejša piča za živino

LJUBLJANA, SP. ŠISKA

Knjižgovodja obenem korespondent

izurjen, zanesljiv, slovenščine in nemščine v govoru in pisavi zmožen, se v neki tukajšnji trgovski pisarni takoj sprejme.

Istotam sprejme se tudi praktikan absolvent trg. šole.

Tozadevne ponudbe in pogoji blagovale naj se poslati pod »A. B. 100« na upravnistvo tega lista.

3057 2-1

Dež. lekarna pri „Mariji pomagaj“

M. Leustek
 Ljubljana, Resljeva c. 1

zraven cesarja Franc Jožefovega jubil. mostu priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno pristno, čisto in sveže

Dorševo med. ribje olje ugod. okusa, lahkoprebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Nadalje zaradi svojega izbor. učinka znano

Tanno - chinin tinktura za lase, katera okrepuje lasišče in preprečuje izpadanje las. — Cena steklenici z rablilnim navodom 1 K. 2700

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje izborno proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K.

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. **Med. Cognaca, Malaga, ruma** itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

! Ravnokar so izšle nove dvostranske slovenske plošče!

Cena 4- kron in po 2 K 50 v

Velika zaloga gramofonov od

25 kron naprej

Dobl se tudi na mesečne obroke.

Zato zahtevajte takoj brezplačno

cenike gramofonov in raznih plošč.

Fr. P. Zajec urar in optik Ljubljana, Stari trg 26

Domača elektrotehnična obrt

FR. SAX elektrotehnik Gradišče šte. 17

priporoča svojo elektroinštalacijsko obrt slav. občinstvu v mestu in na deželi za uvažanje vsakovrstnih signalnih in varnostnih električnih naprav, kot hišnih zvoncev, budilk, telefonov i. t. d. Upeljujem in preskušujem strelovođe na njihovo odvodno zmožnost na znanstveni podlagi. Izvršujem tudi inštalacijo jakih tokov za moč in luč. — Postregel bodem vestno in točno. Pokličite me, ako je Vaš električni obrat moten!

2139 Velespoštovanjem (1)

FR. SAX, domača elektrotehnična obrt Ljubljana Gradišče šte. 17.

Dobrodoča

gostilna in trgovina

na deželi se s 1. prosincem odda v najem, event. se tudi celo posestvo proda. V hiši je tudi koncesija za žganjetoč. 3002 3-1

Kje — pove uprav. »Slovenca«.

IZPELJAVA
 vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in **KREDITNIH PISEM** za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
 DUNAJ I., WOLLZEILE 1.
 Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Litomerice, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičin, Pízen, Praga, Graben, in Praga, Mala stran, Liberec, Cvilava

NAKUP IN PRODAJA
 vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d.
 Zavarovanje proti izgubi pri zrebanjih srečk in vredn. papirjev.
 Prospekte in cenike premij zastonj in franko.

F 1274